

ЗБИРАННЯ І ФІКСАЦІЯ ДОКАЗІВ В СПРАВАХ ПРО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ (СТ. 368 КК УКРАЇНИ)**COLLECTION AND DOCUMENTATION OF EVIDENCE IN CASES CONCERNING THE RECEIPT OF UNDUE ADVANTAGE BY A PUBLIC OFFICIAL (ARTICLE 368 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)**

Білічак О.А., д.ю.н., доцент
адвокат, м. Київ
orcid.org/0000-0002-2377-731X

Павленко М.В., к.ю.н.,
адвокат, м. Київ
orcid.org/009-0002-8458-5212

У статті обґрунтовується ідея, за якою протидія вчиненню кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою», належить до пріоритетних завдань сучасного етапу діяльності правоохоронних органів, з огляду на масштаби поширення корупції та загальну суспільно-політичну обстановку, яка склалася в державі за останні роки. З огляду на суб'єктний склад, розслідування та розкриття фактів отримання службовою особою неправомірної вигоди становить певні труднощі, також в переважній більшості випадків, факт вчинення злочину приховується як злочинцями так і потерпілими, які іноді переслідують в таких справах власний корисливий інтерес.

Досудове розслідування кримінальних правопорушень, визначених ст. 368 КПК України, є складним в організаційному аспекті та потребує детального планування, використання інструментів конфіденційного співробітництва, застосування широкого переліку негласних слідчих (розшукових) дій. З огляду на викладене наголошено на необхідності дотримання законності як на початкових етапах досудового провадження, так і при плануванні й проведенні операцій по затриманню підозрюваного. Особлива увага привертається до питань недопустимості провокації вчинення злочину при проведенні спеціального слідчого експерименту (ст. 271 КПК України): поведінка осіб, що на конфіденційних засадах співпрацюють з органом досудового розслідування повинна бути винятково пасивною.

З огляду на приписи чинного законодавства, прецедентну практику Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, рішення Європейського Суду з прав людини, наголошено на необхідності дотримання законності під час затримання підозрюваного та при проведенні подальших обшуків. Обґрунтовується думка, що забезпечення фундаментального права особи на захист від незаконного кримінального переслідування є універсальною ознакою яка передбачає можливість визнання одержаних доказів, одержаних внаслідок проведення окремих процесуальних дій, законними і допустимими.

Ключові слова: неправомірна вигода, досудове розслідування, контроль за вчиненням злочину.

This article posits that combating criminal offenses under Article 368 of the Criminal Code of Ukraine- specifically, The acceptance of an offer, promise, or receipt of an undue advantage- constitutes a paramount objective for contemporary law enforcement, given the pervasive nature of corruption and the current socio-political climate. Corruption-related offenses are characterized by a high degree of latency, presenting significant challenges for detection and investigation. Such difficulties arise primarily because both perpetrators and victims frequently conceal the commission of the crime, with the latter occasionally pursuing their own pecuniary interests.

The pre-trial investigation of these offenses is organizationally complex, necessitating meticulous planning, the strategic use of confidential cooperation, and the application of a broad spectrum of covert investigative (search) measures. Consequently, the authors emphasize the imperative of maintaining strict procedural legality from the inception of proceedings through the execution of suspect apprehensions. Particular scrutiny is directed toward the inadmissibility of entrapment during special investigative experiments (Article 271 of the CPC of Ukraine), asserting that individuals cooperating with investigative bodies on a confidential basis must maintain an exclusively passive role.

Drawing upon current legislation, the jurisprudence of the Criminal Cassation Court of the Supreme Court, and the rulings of the European Court of Human Rights, the study underscores the necessity of rigorous legal compliance during arrests and subsequent searches. The authors argue that upholding the fundamental right to protection against unlawful prosecution is the universal criterion that determines the legality and admissibility of evidence derived from specific procedural actions.

Key words: undue advantage, pre-trial investigation, monitoring the commission of a crime.

Вступ. Кримінальний кодекс України у ст. 368 розділу XVII «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг» встановлює відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди. Вказане протиправне діяння відноситься до корупційних злочинів, протидія яким сьогодні належить до пріоритетних завдань вітчизняної правоохоронної системи. Враховуючи масштаб та рівень корупції, глибину проникнення в систему органів державного управління, сьогодні вона становить загрозу національній державності не меншу від російської агресії. Виснажене війною суспільство надзвичайно болісно реагує на факти вчинення корупційних діянь, особливо, якщо в тому викриваються високопосадовці або

державні й політичні лідери, яким в свій час було висловлено народну довіру. Через це пильна увага правоохоронних органів має бути прикута до проблем забезпечення ефективності розкриття і розслідування таких злочинів, з метою притягнення винних до кримінальної відповідальності, що є одним із ключових шляхів забезпечення громадського порядку та внутрішньої політичної стабільності у цей непростий для держави та суспільства час.

Науково-практичним проблемам притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень визначених ст. 368 КК України присвячені роботи низки авторів, серед яких П.П. Андрушко, В.В. Глушков, О.О. Дудоров, М.Б. Желік, Д.В. Каменський, В.М. Киричко, А.С. Пушкар, М.І. Хавронюк, С.С. Чернявський, Д.О. Шумейко та ін. Однак з огляду на

сучасні тенденції формування слідчої та судової практики, питання належної фіксації ходу та результатів процесу досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ст. 368 КК України потребують поглибленого наукового аналізу, що й виступає метою цієї статті.

Основна частина. Ст. 368 КК України встановлює відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК України, становлять такі види протиправних діянь: 1) прийняття пропозиції надати неправомірну вигоду; 2) прийняття обіцянки надати неправомірну вигоду; 3) одержання неправомірної вигоди; 4) прохання надати неправомірну вигоду. [1, с. 123-131] Вказане кримінальне правопорушення належить до корупційних злочинів (ст. 45 КК України), суб'єкт злочину, спеціальний: службова особа, використовує свої владні повноваження або службове становище. Згідно з приміткою до ст. 364 КК України службовими особами у статтях 364, 368, 368-5, 369 цього Кодексу є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом. Відповідно до п. 2 примітки ст. 368 КК України, службовими особами, які займають відповідальне становище, у статтях 368, 368-5, 369 та 382 цього Кодексу є особи, зазначені в п. 1 примітки до ст. 364 цього Кодексу, посади яких згідно зі ст. 6 Закону України «Про державну службу» належать до категорії «Б», судді, прокурори, слідчі і дізнавачі, а також інші, крім зазначених у п. 3 примітки до цієї статті, керівники і заступники керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів та одиниць. Перелік категорій посад службових осіб, що займають особливо відповідальне становище у контексті правозастосування ст.ст. 368, 368-5, 369, 382 КК України, визначений приміткою 3 до ст. 368 КК України. [2, с. 920] З урахуванням специфіки суб'єктного складу, фігуранти кримінальних проваджень за ст. 368 КК України нерідко є достатньо непогано обізнаними щодо форм та методів роботи правоохоронних органів, через що розслідування та розкриття вчинення ними відповідних злочинів потребує застосування високого фахового підходу з боку уповноважених суб'єктів, виваженого та ефективного застосування широкого інструментарію негласних слідчих (розшукових) дій, неухильного забезпечення таємниці досудового розслідування на всіх його етапах.

Вивчення матеріалів практики дозволяє дійти висновку, що в переважній більшості випадків первинна інформація, що надалі виступає підставою для початку кримінального провадження за ст. 368 КК України, отримується від заявника або особи, з якою встановлено відносини конфіденційного співробітництва. Залежно від джерела надходження інформації, що надалі покладається в основу рішення про початок кримінального провадження, існують певні особливості щодо планування процесуальних дій у справі. Якщо відомості про підготовку та вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК України, одержуються від конфіденційного джерела, що на постійній основі співпрацює з органом досудового розслідування, згідно вимог ст. 214 КПК

України вони підлягають обов'язковій реєстрації та внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань, після чого відбувається планування та проведення необхідних у справі процесуальних дій. У випадку отримання такої інформації від заявника виникає необхідність проведення додаткових перевірочних заходів. Представник органу досудового розслідування, який вперше спілкується з особою, що є, як правило, зацікавленою у вирішенні справи, зіштовхується з необхідністю пошуку якихось додаткових підтверджень факту підготовки відповідного кримінального правопорушення. Попри те, що ст. 214 КПК України надає можливість внесення відомостей про вчинення злочину до ЄРДР протягом 24 годин, які за логікою мають бути використаними на перевірку відповідної інформації, на практиці в органу досудового розслідування, як правило, відсутні реальні можливості провести перевірку достовірності таких відомостей. Тому іноді замість внесення відомостей до ЄРДР заявникам пропонується провести розмову відповідного змісту з потенційним фігурантом одержання неправомірної вигоди із одночасним її записом на приватний технічний засіб аудіофіксації. Заявник детально інструктується на предмет легенди цієї розмови, тобто, чому він виявив бажання поговорити з розроблюваною особою на відповідну тему та які питання повинен в її ході задати. Протягом всього часу проведення таких заходів заявник підтримує тісний контакт з працівником правоохоронного органу та звітує йому про проміжні та остаточні результати поставленого завдання. Після відпрацювання такого завдання заявникові надається можливість вже в офіційному порядку звернутися до органу досудового розслідування. В деяких випадках від нього вимагається написання письмової заяви, після чого відповідні відомості вносяться до ЄРДР та дається вже офіційний старт кримінальному провадженню. Цілком очевидно, що такі дії з боку представників органу досудового розслідування є незаконними, та у випадку їх виявлення, можуть виступити підставою для відповідного реагування сторони захисту на різних етапах кримінального провадження. Причина вказаних дій з боку представників органу досудового розслідування очевидна: небажання розпочинати справу, перспективи отримання більш-менш гарантованого результату в якій невідомі. Однак в будь-якому разі, орган досудового розслідування має діяти в правовій площині, тим більш з огляду на процесуальні наслідки, які можуть наступити у зв'язку з порушенням чинного законодавства. А саме, недотримання вимог кримінального процесуального законодавства, яким визначається порядок дій уповноважених законом суб'єктів щодо початку кримінального провадження, тягне за собою визнання дій органу досудового розслідування, що здійснював таке кримінальне провадження, незаконними, а одержані докази – недопустимими. [3] Слід також зазначити, що розмова, зафіксована заявником на аудіоносій до початку кримінального провадження за порадою чи вказівкою представника органу досудового розслідування не може надалі виступати доказом у кримінальному провадженні. Наведене передусім впливає із змісту Рішення Конституційного суду України № 12-рп/2011 від 20 жовтня 2011 року, п.3.3. якого вказує: «оперативно-розшукові заходи можуть проводитися виключно визначеними в Законі державними органами та їх посадовими особами, які зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».[4] Аналогічну правову позицію займає і ЄСПЛ, шляхом ухвалення рішень щодо порушення ст. 8 Конвенції («А проти Франції», «М.М. проти Нідерландів»), згідно змісту яких аудіозаписи розмов, зроблені приватними особами та передані для використання у доказуванні по кримінальних провадженнях є недопустимими доказами, у разі, якщо мало місце бути «втручання державних органів». [5; 6] Водночас результати технічної

фіксації, зроблені приватними особами, можуть бути прийнятими як докази в разі, якщо вони не були здійснені цілеспрямовано, що цілком відповідає позиції ЄСПЛ у справі «Пек проти Сполученого Королівства». [7]

Прийнявши матеріали заявника, орган досудового розслідування зобов'язаний оглянути технічний засіб фіксації інформації та вивчити зміст фонограм, про що складається окремий протокол, який разом з матеріальними носіями інформації приєднується до матеріалів кримінального провадження. Слід мати на увазі, що згідно правової позиції Касаційного кримінального суду, наведеної у рішенні від 31 жовтня 2019 року, справа № 404/700/17, копія звуко- та відеозаписів за відсутності оригіналу та оригінального пристрою не можуть бути використаними у доказуванні як належний доказ. [8] В свою чергу, добровільна передача органу досудового розслідування матеріалів аудіо-фіксації згідно правової позиції Касаційного кримінального суду не втручанням в приватне спілкування, тому огляд та вивчення такої інформації не потребує дозволу слідчого судді. [9]

Після внесення відомостей до ЄРДР, як правило, відбувається допит заявника у процесуальному статусі свідка, що повинно відображатися у відповідному протоколі допиту. На цьому етапі ж в залежності від обставинки, що складається у провадженні, у органі досудового розслідування утворюється оперативно-слідча група, слідча група або група детективів, залежно від організаційної структури конкретного державного органу, уповноваженого на ведення досудового розслідування. Створення такої слідчої, оперативно-слідчої групи може відбуватися за наказом керівника органу (згідно змісту відомчих нормативних актів МВС України), [10] або ж на підставі рішення процесуального керівника, оформленого окремою постановою, відомості про що також вносяться до ЄРДР. Примірники відповідних документів мають долучатися до матеріалів кримінального провадження, та містити на собі всі необхідні реквізити, що в перспективі усуватиме імовірні сумніви щодо законності проведення будь-яких наступних процесуальних дій в частині наявності у відповідних суб'єктів процесуальних повноважень.

Розслідування факту підготовки та вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 368 КК України, відбувається за рішенням процесуального керівника, оформленого постановою, у рамках контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), як правило, у формі спеціального слідчого експерименту: перевірка дійсних намірів особи щодо прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. [11, с. 223-229] З метою фіксації факту одержання службовою особою неправомірної вигоди можуть бути виготовлені заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби, про що обов'язково складається відповідний протокол (ч. 2 ст. 273 КПК України). Такими засобами можуть виступати як грошові кошти, помічені спеціальними хімічними речовинами, так і їх муляжі. Складання протоколу забезпечує можливість наступної ідентифікації грошових коштів, що виступали предметом вчинення злочину, після їх вилучення за результатами затримання підозрюваного та/або проведення обшуку за місцем вчинення злочину.

Оскільки кримінальне правопорушення, передбачене ст. 368 КК України, здійснюється скрито, з метою фіксації факту підготовки та вчинення такого злочину здебільшого проводиться комплекс різноманітних негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема передбачених наступними статтями КПК України: ст. 263 (зняття інформації з електронних інформаційних мереж), ст. 264 КПК (зняття інформації з електронних інформаційних систем); ст. 268 (установлення місцезнаходження обладнання (радіоелектронного засобу); ст. 269 (спостереження за особою, річчю, місцем); ст. 270 (аудіо-, відеоконтроль

місця). Проведення таких негласних слідчих (розшукових) дій не лише забезпечує збирання доказів, які підтверджують чи спростовують протиправну діяльність об'єкта спостереження, але й дозволяє вести майже безперервний контроль за його діями та поведінкою, що дасть в перспективі можливість спланувати та провести операцію із його затримання. За результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій складаються протоколи із додержанням вимог ст.ст. 252, 265 КПК України, до яких у разі необхідності долучаються додатки. Протоколи разом з додатками негласних слідчих (розшукових) дій не пізніше ніж 24 години з моменту припинення негласних слідчих (розшукових) дій передаються прокурору (ч. 3 ст. 252 КПК України). Згідно вимог ч. 2 ст. 266 КПК України, носії інформації, на яких зафіксовані відомості, одержані в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, повинні зберігатися у стані, придатному для їх дослідження, до набрання законної сили вироком суду. [12, ст. 88] Слід враховувати, що додатки до протоколів проведення негласних слідчих (розшукових) дій надалі у кримінальному провадженні можуть виступати предметом дослідження відповідних спеціалістів або експертів у порядку, передбаченому КПК України (ч. 3 ст. 266 КПК України).

У ч. 1 ст. 84 КПК України вказується, що «доказами у кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню». [12, ст. 88] Предметом доказування у кримінальних провадженнях щодо розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 368 КК України, є прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. З огляду на зміст правової позиції Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, викладеної у постанові від 09 грудня 2025 року, справа № 159/7/20: «така ознака, як вимагання неправомірної вигоди, може бути поставлена у провину за наявності трьох основних чинників: ініціатором давання (одержання) неправомірної вигоди є службова особа, яка одержує таку вигоду; пропозиція про давання (одержання) неправомірної вигоди має характер вимоги (примусу), що підкріплюється відкритою погрозою, або створенням таких умов, які переконують особу, яка надає таку вигоду, в наявності реальної небезпеки (прихована погроза) її правам та законним інтересам, що змушує погодитися з вимогою особи, яка вимагає неправомірну вигоду; дії, виконанням (невиконанням) яких погрожує вимагач, зумовлені його службовим становищем і, головне, мають протиправний характер та спрямовані на заподіяння шкоди правам та законним інтересам особи, яка надає неправомірну вигоду». [13] Отже, у матеріалах фіксації результатів негласних слідчих (розшукових) дій повинна бути відображена саме такого змісту інформація, яка підтверджує чи спростовує факт вимагання та/чи одержання службовою особою неправомірної вигоди, де найбільшу достовірність матимуть матеріали відеофіксації факту передачі заздалегідь ідентифікованих грошових коштів, що супроводжується затриманням «на гарячому». Судова практика нині розвивається таким чином, що у підсумку контролю за вчиненням злочину повинні бути одержані неспростовні докази його підготовки або вчинення конкретною особою. Як правило, це матеріали технічної фіксації об'єктивної сторони складу злочину, що одержані органом досудового розслідування законним шляхом.

Як вже зазначалося, розслідування підготовки та вчинення кримінальних правопорушень, визначених ст. 368 КК України, відбувається в рамках контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України). Ця негласна слідча (розшукова) дія по суті є складною агентурно-опе-

ративною операцією, яка потребує залучення значних сил та засобів, в тому числі, осіб, з якими органами досудового розслідування встановлено відносини конфіденційного співробітництва (ст. 275 КПК України). Під час відпрацювання завдання особи, з якою встановлено відносини конфіденційного співробітництва орган досудового розслідування повинен попередити її про заборону провокації підозрюваного. Так, Касаційний кримінальний суд у справі № 758/5744/17, підкреслював, що відповідно до частини 3 статті 271 КПК під час підготовки та проведення заходів з контролю за вчиненням злочину забороняється провокувати (підбурювати) особу на вчинення цього злочину з метою його подальшого викриття, допомагаючи особі вчинити злочин, який вона би не вчинила, якби слідчий цьому не сприяв, або з цією самою метою впливати на її поведінку насильством, погрозами, шантажем. Здобути в такий спосіб речі і документи не можуть бути використані у кримінальному провадженні. У контексті викладеного Суд також зазначав, що з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, дії особи, яка негласно співпрацює з органом правопорядку, не повинні бути активними, такими що підштовхують особу, за якою стежать, до вчинення злочину. [14] Так, у своєму рішенні, винесеному за результатами розгляду справи «Веселов та інші проти Росії» (заяви №№ 23200/10, 24009/07, 556/10, рішення від 02.10.2012р.), ЄСПЛ обґрунтував, що на початку розслідування поведінка державного органу повинна бути пасивною, і за діями особи, стосовно якої планується спецоперація, має бути встановленим спостереження, з метою перевірки її намірів та ін. В будь-якому разі дії правоохоронного органу не мають містити ознак провокації, тобто спонукання до вчинення злочину, полегшення його здійснення, створення відповідних умов тощо. Докази у справі не повинні базуватися винятково на матеріалах проведення спецоперації, а тягар доказування в частині відсутності провокації з боку правоохоронного органу при проведенні спецоперацій покладається на сторону обвинувачення. Якщо участь у спецоперації приймає агент поліції, а не приватна особа-заявник, участь його в основному повинна бути винятково пасивною. [15]

Кульмінацією операції по контролю за вчиненням злочину у провадженнях за ст. 368 КК України є затримання особи на місці вчинення злочину. Ч. 1 ст. 233 КПК України проголошує: «Ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених ч. 3 цієї статті. Частина 3 ст. 233 цієї статті говорить, що «слідчий, дізнавач, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням житла та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення. У такому разі прокурор, слідчий, дізнавач

за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку». Ч. 1 ст. 236 КПК України вказує: «слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення обшуку осіб, чії права можуть бути порушені. Незалежно від стадії цієї слідчої дії, слідчий, прокурор, інша службова особа, яка бере участь у проведенні обшуку, зобов'язані допустити на місце його проведення захисника або адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 цього Кодексу». [12, ст. 88] Варто наголосити, що при провадженні вказаних процесуальних дій органам досудового розслідування слід мати на увазі, що забезпечення фундаментального права особи на захист є важливою передумовою їх законності, визнання отриманих за ними доказів законними і допустимими.

Затримання підозрюваного відбувається в порядку ст. 208 КПК України. Уповноважена службова особа, яка провела затримання, згідно ч. 4 ст. 208 КПК України, повинна повідомити затриманому причини затримання та роз'яснити його процесуальні права, в тому числі й повідомити про право не свідчити проти себе (ст. 63 Конституції України). Слід також брати до уваги, що згідно ч. 3 ст. 208, ч. 7 ст. 223, ст. 236 КПК України на здійснення особистого обшуку затриманої особи також повинен бути дозвіл слідчого судді. Виконавцями вказаних процесуальних дій мають бути винятково уповноважені службові особи: при проведенні обшуку орган досудового розслідування зобов'язаний враховувати зміст чинного законодавства, порядок застосування якого роз'яснюється Верховним Судом. Згідно з позицією Верховного Суду, висловленою у постанові від 29 січня 2019 року, справа № 466/896/17: «якщо обшук проводять інші особи, окрім слідчого чи прокурора, то це слід вважати суттєвим порушенням умов обшуку, результати такого обшуку відповідно до вимог статей 86, 87 КПК України не можуть бути використані при прийнятті процесуальних рішень, і суд не може посилаватися на них як на доказ при ухваленні обвинувального вироку», результати проведення обшуку у житловому приміщенні Обвинуваченого є незаконними. [16]

Висновки. Досудове розслідування кримінальних правопорушень, відповідальність за які встановлена ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою», є складним з точки зору організаційного процесу, потребує залучення чималих сил та засобів. Розкриття та розслідування таких злочинів досягається шляхом провадження комплексу негласних слідчих (розшукових) дій, та завершується, як правило, безпосереднім затриманням підозрюваного. Фіксація ходу та результатів досудового розслідування у справах за ст. 368 КК України повинна відбуватися у суворому дотриманні вимог чинного процесуального законодавства, що є запорукою подальшого успішного розгляду справи в судових інстанціях, і як наслідок, притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пушкар О.А. Кримінально-правовий аспект розмежування пропозиції, обіцянки та одержання службовою особою неправомірної вигоди. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. 2024. Вип. 1 (14). С. 123-131.
2. Кримінальний кодекс України. *Офіційний вісник України*. 2001. № 21. Ст. 920.
3. Рішення Касаційного кримінального суду від 14 квітня 2020 року у справі № 761/34909/17, провадження № 51-10064 км 18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88904111>
4. Рішення Конституційного суду України № 12-пн/2011 від 20 жовтня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11#Text>
5. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «А проти Франції». URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?dmdocnumber=6957257&itemid>
6. Рішення Європейського Суду з прав людини справи «ММ проти Нідерландів». URL: <https://www.lawmix.ru/abrolaw/6495>
7. Рішення ЄСПЛ у справі «Пек проти Сполученого Королівства». URL: http://mmdc.ru/praktika_evropejskogo_suda/praktika_po_st_8_evropejskoj_konvencii/euorp_eight_practice2/
8. Рішення Касаційного кримінального суду від 31 жовтня 2019 року, справа № 404/700/17. URL: https://zakon.cc/court/document/read/85390646_ca9e876a
9. Постанова Касаційного кримінального суду від 21 листопада 2022 року у справі № 991/492/19[2]. URL: <https://zakononline.ua/court-practice/show/20557?from=«одержання+неправомірної+вигоди»>

10. Наказ Міністерства внутрішніх справ від 20.10.2014 № 1107, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2014 р. за № 1618/2639 «Про затвердження Інструкція про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних груп». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1618-14#Text>
11. Чернявський С.С. Особливості розслідування одержання прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 223-229.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України КПК України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
13. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 09 грудня 2025 року, справа № 159/7/20. URL: <https://zakononline.ua/court-practice/show/29397?from=«одержання+неправомірної+вигоди»>
14. Постанова Касаційного кримінального суду від 24 січня 2022 року, справа № 758/5744. URL: [https://zakononline.ua/court-practice/show/20029?from= «одержання+неправомірної+вигоди»](https://zakononline.ua/court-practice/show/20029?from=«одержання+неправомірної+вигоди»)
15. Case of Veselov and others v. Russia, Strasbourg, 2 october 2012. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:\[%22001-113289%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:[%22001-113289%22]})
16. Постанова Касаційного кримінального суду від 29 січня 2019 року у справі № 466/896/17, провадження № 51-7795 км18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/79601140>

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 16.12.2025
Дата публікації: 30.12.2025